

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
za pol leta 4 " " — k.
za četrt " 2 " 20 "

Po pošti:
za vse leto 10 g. — k.
za pol leta 5 " " — k.
za četrt " 2 " 60 "

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:

Za navadno trislopnost vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " " 2krat,
4 " " " " 3krat,
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štempelj) za 30 kr.

Vredništvo in opravništvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Ogibanje.

Ustavoverna stranka je jako ponosna na to, da je ud te stranke vitez Hopfen enoglasno voljen za predsednika državnemu zboru. Mi jej tega veselja ne zavidamo, še manj pa ga razumevamo. Ustavoverneži na vse moči delajo, da bi sedanji državni zbor napravili nemogoč in torej od vseh strani in pri vsaki priliki ovirajo njegovo delavnost. Nam se hoče dozdevati, da za ustavoverneže ni ravno prevelika čast, ako ud te stranke predseduje zboru, ktereга bi raje denes nego jutri videli med mrtvimi. Še dvomljiveja pa čast postane, ako si ogledamo novega predsednika in njegov govor. En list te stranke piše o Hopfenu: „Ustavoverna stranka je dobila zadostilo, da se je en poslanec iz njene vrste z vsemi proti enemu glasu izvolil za predsednika, mož, v katerem bi se bili glasovi tudi potem zedinili, ko bi ustavoverna stranka v merodajni večini z neovrgljivo močjo gospodvala v zbornici.“ Omenjeni list mora svoje ljudi poznati, imenujeja ga, najprikladnejšega, skoraj edino mogočega predsednika svoje stranke. In kako je ta mož zastopal stališče svoje stranke? Moramo reči, da tako molčé še nobeden dosedanjih ustavovernih predsednikov. Naši bralci se bodo n. pr. še spominjali, kako je zadnji predsednik Kaiserfeld naglašal „ustavo“, od njenega dopičnega izvrševanja delal odvisno osodo ne le avstrijskih Nemcev, ampak vse države. Vsaka druga beseda je bila v Kaiserfeldovem govoru „ustava!“ in vse druge le vezila za „ustavo“. Kako so se zdaj časi spremenili! Zopet je voljen ustavoveren predsednik, najboljši ud ustavoverne stranke. Tudi on je govoril, tudi on se je zahvalil za skazano čast. A v svojem govoru je popolnoma pozabil na ustavo, niti z eno besedico je ni omenil. „Kakor bi me tudi sililo“ — pravi vitez Hopfen — „porabiti to priliko, da bi izrazil svoje mišljenje o sedanjem političnem položaji, vendar mislim, da naj se temu izognem zaradi značaja, ktereга nosi moja volitev.“

Ali ni ta mlačni Hopfenov govor najživeji dokaz, da ustavoverna stranka sama ne vé, kaj bi začela s svojo nerabljivo ustavo, da se je tudi ta stranka kakor Napoleonova armada začela „nazaj koncentrirati.“ Do zdaj so se ti gospodje za ustavo ogrevali, navduševali, do strasti navduševali. Zdaj so postali hladni in se ustave ter razgovorov o njej „ogibljejo.“ Prvemu koraku nazaj bode sledil drugi, tretji itd., in ako še enkrat spregovori en ustavoveren predsednik, bode na svoji ustavni rakovi poti prišel tje, kjer stoji sedanja opozicija: do spoznanja, da decemberska ustava ni rabljiva za avstrijske narode in za državo.

Poslanec Mayerhofer je — omenjaje odpuščenih treh namestnikov — rekel: da so trije ustavoverneži padli kot žrtva sedanjemu položaji. Mi oziraje se na Hopfenov govor smemo trditi, da ima sedanji položaj že četrto žrtvo izmed ustavoverne stranke in ta je — predsednik Hopfen. In kjer padajo najbolji, tam bodo padli tudi drugi, ki so vajeni hoditi le za — zvoncec.

Državni zbor.

Po dolgem odlašaji se je državni zbor 26. t. m. sešel k drugi seji, v kateri se je imelo voliti predsedništvo. Vzdigne se dr. Rechbauer, sedanji vodja nem-

ške stranke, in govori proti volitvi. On pravi, da se je v prvi seji bila volitev odložila, ker niso došli poslanci iz Češkega. Od teh mal se ni nič spremenilo, pač pa se je še bolj pokazalo, da ministerstvo nima resne volje; torej naj se z dnevnega reda izbriše volitev predsedništva. Dr. Costa v dolgem in kakor „N. fr. Pr.“ pravi, dobro stavljenem, govoru pobija Rechbauerja. Razen razlogov v prvi seji razvitih tirja tudi udanost in uljudnost do cesarja, da se na prestolni govor odgovori z adreso. To bi bila parlamentarna posebnost, ko bi parlament svojo delavnost s tem začel, da bi se ne hotel konstituirati. Zbor, ki je sklican v očigled tako važnih dogodajev ne more svoje delavnosti od-se porivati v nedoločeno dobo. Državni zbor mora pa ustavnih načelih na vladno delovanje pritiskati s svojim upljiivom; ako pa bi se zborovanje odložilo, bilo bi vpljivanje na vladno nemogoče; saj je tudi v prestolnem govoru obljubljeno, da se bode skušalo dobiti pemske zastopnike v zbor. Tudi je državni zbor že n. pr. leta 1861 zboroval, dasiravno ni bilo 142 zastopnikov iz Ogerske, Hrvaške in Češke v zboru zastopanih; takrat bi se bilo dalo zborovanje z veliko večo pravico ustavljati, ali nihče ni kaj tacega nasvetoval. Torej naj se zavrže Rechbauerjev nasvet.

Dr. Mayerhofer porabi to, da začne napadati vladno. Delo je bilo lahko, kajti iz vladne omahljivosti se dade brez težave splesti marsiktera šiba. „Ministra Stremayr in Tschabuschnigg sta svojo stranko zapustila, poleg tega je v ministerstvu mož, ki je bil zadnji državni zbor zapustil z vso svojo stranko. Če bomo še dolgo take ministre imeli, potem ni treba zunanjih sovražnikov, ampak Avstrija se bo sama uničila. Govornik očita vladi, da je odpustila tri namestnike in v tem razžalila ustavoverneže. H koncu se pobaha z nemškimi zmagami in s svojim rodoljubjem in avstrijsko udanostjo ter zvestostjo.

Minister Potocki pravi da se že še najde prilika odgovoriti na Mayerhoferove napade, in prosi za zdaj, naj se samo zbornica konstituirata.

Pri glasovanji glasuje 67 poslancev za Rechbauerjev nasvet, 68 proti njemu. Torej se začne volitev in je vitez Hopfen izvoljen z vsemi proti enemu glasu za predsednika. Zahvaljevaje se za volitev obeta Hopfen, da bode pri svojem težavnem poslu nepristransk ostal in dopuščal popolno svobodo v govoru, da pa ne more govoriti o notranji situaciji (kar je že povedano v denašnjem uvodnem članku). —

Za prvega podpredsednika se potem s 122 glasovi voli dr. Vidulič, ki se zahvaljuje za zaupanje. Pri volitvi drugega podpredsednika dobi grof Kuenburg 120 glasov. Med perovodji smo našli izvoljenega tudi našega Brandstetterja, ki po sedanji situaciji ne bode mogel toliko delati proti Slovincem, kolikor je obljubil v deželnem zboru graškem.

Izročé se 4 vladni predlogi, o spremembi čl. 14. avstrijske nacionalne banke, o zadnjem terminu za zamenjavanje starih dvojač, osnova postave o sodnji pri deželni brambi, in pa cesarska naredba, ki se je v tej zadevi že izdala.

Poslanec baron Pascotini svetuje, naj se na prestolni govor odgovori z adreso in naj se za to voli 15 odbornikov, ter da se naj o tem takoj sklepa, ako pa ne, naj se vsaj njegov nasvet postavi na dnevni red prihodnje seje. Pri glasovanji nujnost predloga ne obvelja, ampak se predlog postavi samo na dnevni red prihodnje seje. — Rechbauer zopet naglašá svoje znano

nemštvo, zarohni proti Čehom, zažuga vladi in Avstriji in naznanja, da njegova stranka ne bi hotela sodelovati, ko bi se nameravalo ustavo odpraviti na ustavni poti. Na koncu svojega nepomenljivega govora svetuje, naj se vlada pozivlje, da začasno ustavi zborovanje državnega zbora. Zbornica ne prizna nujnosti tega predloga, torej pride še le kasneje enkrat v obravnavanje. Zaznamovati je, da sta ministra Petrino in Stremayr glasovala za Parcotinijev predlog. Prihodnja seja 27. t. m. Na dnevnem redu prvo branje nasveta zaradi adrese. (O tretji seji glej v pol. razgl.)

Spomenica

četrvice mariborskih profesorjev na slav. c. kr. ministerstvo prosvete in uka se glasi:

„Kot avstrijski državljani in državni služabniki, kot odgojitelji in udje slovenskega naroda čutimo se v svojem notranjem prisiljene, da v sledeči spomenici spoštljivo in na ravnost povemo svoje misli, svoje prepričanje in svoje sklepe v nekem oziru.

Kot avstrijski državljani srčno želimo, da avstrijska država v dušnem in materijalnem oziru napreduje in se kolikor mogoče ojači; kot avstrijski državni služabniki pa dvojno čutimo svojo dolžnost, da napredek in državno okrepčevanje podpiramo na vso moč in z vsemi pripomočki, ki se nam zdé primerni.

Ker smo kot odgojitelji prevzeli nalogo, da en del avstrijskih državnih prebivalcev, zlasti mladino duševno izrejamo, in ker smo si v ta namen pridobili postavno sposobnost in pravico, smemo in moremo na primernem mestu svobodno izrekat svoje mnenje o javni ali šolski izreji in dostojno nasvetovati, kar bomo z razlogi podprli.

To smemo posebno in izrčno storiti z ozirom na slovensko mladino, ki se na našem učilišči uči, ker se nekoliko kot državljani, ki smo tudi slovenske narodnosti, poslužujemo v tem le svoje neokrajšane državljske pravice in ker nam je najbolj mogoče poznati duševne pomanjkljivosti in duševne potrebe slovenske mladine učeče se na nemško-slovenskih učiliščih, saj smo se sami na takih učiliščih izučili, na njih delamo in popolnoma poznamo jezik in značaj slovenske mladine.

Vsled teh dvojnih lastnost mislimo, da smo popolnoma opravičeni izrekat svojo sodbó o teh pomanjkljivostih in nasvetovati pripomočke, kako jih odpraviti; in to je namen predstoječe spomenice.

„Slavno c. kr. ministerstvo! Kakor so zdaj gimnazije brez ozira na spremembe časa naše gimnazije osnovane, gospoduje na našem učilišči v vseh razredih in pri vseh učnih predmetih, na katedri in na leci nemški jezik kot učni in podučevalni jezik. Po tej osnovi bi morala vsa ali vsaj velika večina učeče se mladine biti nemške narodnosti, ali pa bi morala vsa mladina — slovenska ne odšteta — biti nemščine toliko zmožna, da bi mogla popolnoma umeti in zopet ponavljati vse znanstvene uke, katerih se uči v nemškem jeziku.

Ali temu na našem zavodu ni tako, niti v enem niti v drugem oziru. Tega ni treba na dolgo dokazovati. Saj mora biti slavni gosposki iz statističnih tabél znano, da je na našem učilišči mnogo več Slovincév kakor Nemcev. Ravno tako mnogoletne in obilne izkušnje učé, da komaj 2% slovenskih učencev, ki na

novu vstopijo v našo gimnazijo, nemški dovolj znajo. Tega ne more tajiti noben učitelj, ako hoče biti sploh nepristransk in pravičen. Da le en izgled navedemo, je novo došla slovenska mladina nemščine tako malo večča, da pogosto ne razume najnavadnejšega dnevnega zaukaza učiteljevega, ako jej ga ne razloži na dolgo in široko ali raztolmači v materinem jeziku.

Ker se te izkušnje leto za leto, vedno in vedno povračajo, ne more temu biti krivo to, da bi se nemščina zanemarjala v šolah pripravljajočih za gimnazijo, saj se te kakor znano prizadevajo, da bi bile skoz in skoz nemške in da bi skoz in skoz nemški podučevali. Razlogi tej pomanjkljivosti morajo globlje tičati, in sicer v okoliščini, da dečki nemščine ne prinašajo seboj iz svojih rodovin, ali krajše povedano, da pač niso nemški, ampak da so slovenski otroci.

Naravno mora imeti taka protinaravna učna osnova, kakoršna še zdaj obstaja, svoje nenaravne nasledke, ktere mora nepristransk misleč opazovalec mahoma poznati na njenih vidljivih in jasnih prikaznih.

Izkušnja je polna dokazov za to, da mora intelektualne dušne moči učencev neizmerno moriti in ovirati, ako tega ne razumejo, kar se jim razklada. Kako more učenec samostojno soditi in sklepati o stvarih, katerih niti kot premise ni razumel, ravno za to ni razumel, ker ni jezika razumel. Koliko tega, kar je slovenski dečko od svojih prvih let sem videl in spoznal v naravi in v svojem lastnem dušnem življenju in kar je znal v svojem materinem jeziku tudi izrazovati, se mora pogubiti in nerablivo postati za njegovo daljše izobraževanje? (Dalje prih.)

Učiteljski zbor v Ljubljani.

Občni zbor društva kranjskih učiteljev za pomoč njihovim udovam in sirotam in drugi občni zbor učiteljskega društva za Kranjsko dne 22. sept. v šolskem poslopiju v Ljubljani.

K tema zboroma se je bilo zbralo prav obilo kranjskih učiteljev, menda blizu 120. Najprvo je bilo zborovanje udovskega društva. Dosedanji podpredsednik č. g. Legat je presrečno pozdravil došle družabnike tega društva, razložil je vsem nazočim učiteljem važnost tega društva ter povabil tudi druge učitelje, da bi se prvim pridružili. Povedal je nadalje, da ima društvo blizu 24.000 gl. istine, nekoliko v obligacijah, nekoliko v hranilnici. Potem se je pričelo pomenkovanje o nekaterih točkah novih društvenih pravil, ktera so se na tanko določila, da ne bode prihodnjic o tem nobenih dvomb. Nadalje se je po nekaterih razgovorih potrdilo, da stara pravila nehajo z denšnjim dnevom in da nova imajo od denes naprej veljavo. G. učitelj Močnik se je potem zahvalil g. podpredsedniku za njegov trud, ki so mu ga društveni posli nakladali. Za tem je sledila volitev gredsednika; zadela je g. dr. Jarca in volitev blagajniku g. učitelju Putré-ta ter sedem družih odborov. Konečno so bili še izvoljeni trije pregledovalci društvenih računov in po zahvalnem govoru novega predsednika za skazano mu zaupanje je bil končan zbor tega društva, ktero je namenjeno materjalnej podpori svojih družabnikov in njihovej družini.

Veliko važnejši še kakor ta je bil pa drugi občni zbor učiteljskega društva za Kranjsko. Zborovanje je pričel predsednik uč. društva, vrli nadučitelj in deželni šolski svetovalec, g. A. Praprotnik. V svojem prijaznem nagovoru razodeva srčno veselje, ki ga navdaja, ko vidi tako veliko število zbranih učiteljev, kateri je mar, da delajo z združenimi močmi za blagor mladine naše, za blagor naroda našega. Nadalje je nam razložil, koliko je društvo od svojega ustanovnega občnega zbora do denšnjega storilo; dokazal je, da društvo ni držalo križem rok, da je marveč veliko storilo za napredek našega šolstva v vsakem obziru. Odbor učiteljskega društva je s svojimi prošnjami na sl. vladu veliko pridobil za duševno in materjalno podporo šoli in učiteljem. Se vé, da je še veliko trde ledine, ktero bode treba preorati, ali vendar boljša doba je nam že nastopila. Po dokončanem tem govoru je blagajnik gosp. Močnik položil račun, iz ktere ga se vidi, da je odbor hvalevredno gospodaril z društvenim denajerm, da ima

130 gl. gotovega denarja in menda 142 gl. zastanega pri posamnih družabnikih. Ker bodo ta venar družabniki kmalo poplačali, imelo bode društvo že precej precej premoženja na razpolaganje. Vsled društvenih pravil so se na to volili trije pregledovalci društvenih računov, namreč g. učitelji: Eppich, Jerše, Lapajne. Potem se je hvala izrekla dosedanjemu predsedniku, blagajniku in vsem odbornikom za skrbljivo in marljivo izvrševanje svojih nalog.

O prvi točki dnevnega reda je govoril g. učitelj Gerkman, ki je stavil prav dober predlog, kako naj se nov slovenski abecednik vredi, da bode vstrezal novi metodi, po ktere naj se pisanje in branje skupno podučuje. Ta nasvet naj se predloži slavni šolski vladi, ki naj v tem smislu novi abecednik prestopi. Odbor učiteljskega društva naj pa stavi še natančnejše predloge o tej zadevi.

O drugi točki, „o starih in novih šolskih knjigah“ je najprvo in pa obširno, toda gladko in umevno govoril g. učitelj Stegnar iz Idrije. Navedel je vse dosedanje knjige za ljudske šole, razlagal je njihovo pomanjkljivost, naštel, kako lepo število šolskih bukev imajo Nemci in razložil je posamne, kako so izvrstno po metodičnih pravilih uredjene in sestavljene. Opomnil je vladu, da je za izdavanje slovenskih šolskih knjig kaj malo storila in izrekel je nado, da bodo novi šolski uradi v tej zadevi storili svojo dolžnost. G. Stegnar je naštel v svojem daljnem govoru marsikako umno sestavljeno, za rabo v ljudski šoli primerno knjižico, ki naj bi se v slovensko prevodila ali vsaj za izgled pri sestavi novih slovenskih služila. Izrekel je željo za boljše nemško slovnico v slovenskih šolah. Mesto sedanje „praktične slovensko-nemške gramatike“ prišle ste sicer na svetlo „prva in druga nemška slovnica“; ali obedve knjigi niste tako vredjeni, da bi jih učitelj z veseljem v roke vzeti mogel. Čemu se je mudilo vladi nove nemške slovnice na svetlo dati in pa še slabe? Rajše naj bi bila ostala stara gramatika in mesto novih slovnice naj bi se sestavile druge knjige za naravoslovje, zemljepisje, računstvo, geometrijo i. t. d. G. Stegnar je nadalje želel knjižico o gospodinjstvu, o petji, godbi i. t. d. In ker se ni nadjal, da bodo te knjige kdaj na svetlo prišle, če bodo učitelji le vladu za izdavanje prosili in sami pa križem roke držali; nasvetoval je, naj se ustanovi literarni odsek, ki bode imel nalogo, za izdavanje bukev skrbeti, ter pisatelje na delo vabiti in svoje tovariše učitelje za to potrebno podvzetje spodbujati.

Na to se oglasi tudi idrijski učitelj g. Lapajne, ki ravno tako toži o pomanjkanju slovenskih šolskih knjig. On pa stavi svoje zaupanje v novo deželno šolsko svetovalstvo, ki bode skrbelo, da se naše šole vsestransko, zlasti pa v narodnem smislu zboljšajo. Obrnil se je bil na omenjeni urad s prošnjo, da bi na primer ukazalo in preskrbelo slovenske računice v 3. in 4. razredu glavnih šol, da bi vpeljalo tudi slovenske knjige v učiteljsko pripravnico, zlasti pa, da bi se izdala knjiga za primerni navod pri početnem in nazornem nauku po izgledu „Hermanove Unterkiasse“ in knjiga „o izreji“. Tudi je želel, da bi se Praprotnikovi, za rabo v slovenskih ljudskih šolah kaj dobri knjigi: „Slovnica za pervence“ in „Spisje“ postavno v šole vpeljali. Da bi se vse to kmalu izvršilo, pričakoval je govornik pomoči od deželnega šolsk. svetovalstva, na ktero naj se v ta namen obrne odbor učiteljskega društva.

Zdaj poprime za besedo g. Močnik, učitelj na ljubljanski mestni šoli. On pravi, da je vse lepo, kar sta predgovornika zahtevala, da vsega tega tudi res potrebujemo; pa vendar nekoliko opravičuje v svojem daljnem govoru vladu, da ona ni vsega kriva, da nam še toliko domačih šolskih knjig pomanjkuje. Rekel je, da vlada je že večkrat hotela to ali ono knjižico v slovenskem jeziku na svetlo spraviti, ali dobila ni pisateljev. On tedaj želi, da bi vsi sposobni učitelji se koj dela prijeli in knjige za šolo spisovali. Tudi graja to, da se preveč na en hip imeti hoče; najprvo se prične z najpotrebnejšimi rečmi, potem pridejo še le koristne na vrsto. Ne smemo le idealno ravnati, ampak na djanske razmere in potrebe ozirati se. G. Lapajne

temu ugovarja, da učitelji imajo resno voljo, da bi tudi na slovstvenem polji se pognali za omiko ljudstva, ali dokler je njih materjalni stan tako slab in žalosten, tega niso vstani. Če se more človek za vsakdanji kruhek boriti, nima ne časa ne volje, pri mizi pisariti in težavne, znanstvene stvari premišljevat. On tedaj pričakuje od slavne vlade materjalne podpore za vsako podvzetje na šolskem slovstvenem polji. G. Močnik meni na to, da duševnih moči še bolj potrebujemo kot materjalne podpore in g. Stegnar pravi, da učitelju časa primanjkuje za kako drugo delo, če se more 7—8 ur v šoli s poredno mladino ukvarjati.

Potem razgovarjenji poprime g. dr. Jarc, kot vladni zastopnik, besedo ter v slovenskem jeziku pravi, da vlada ni proti izdajanju slov. šolskih knjig, da marveč tudi ona želi, da bi jih učitelji spisovali in obljubi, da bo vlada pisatelje dobro plačevala. Govorilo se je potem, kako bi se knjige lože in hitreje spisovale. Ker spisovanje kake knjige enemu samemu preveč dela naklada in dovolj časa zahteva, nasvetovalo se je, da bi literarni odsek spisovanje med več pisateljev razdelil. Zoper to se je oglasil gospod učitelj Jerše in je povedal svoje razloge. Konečno se je po predsednikovem mnenju sklenilo, da bode odbor učiteljskega društva skrbel, da pridejo domače šolske knjige na svetlo. Ker je vlada podpore obljubila, povabil bode odbor sposobne pisatelje in povedal najpotrebnejše šolske knjige. Pri prihodnji točki: razgovor o razmerah med srednjimi in ljudskimi šolami je govoril zopet g. Močnik. Omenil je bil ukaz sl. naučnega ministerstvu, ki določuje, da učenci stopivši iz ljudske šole v srednje ne potrebujejo več spričeval iz prvih. Opravičeval je ta ukaz, pa je tudi njegovo slabo stran omenil. Razlogi so zgolj pedagogični; zatoraj jih nočem dalje naštevati, da ne bode moje sporočilo za ta političen list preveč obširno. G. dr. Jarc je na g. Močnikov govor omenil, da so nove šolske postave zaradi doslednosti tirjale tudi ta ukaz sl. ministerstva. Gospod Jerše želi pri tem razgovoru od učiteljev srednjih šol, da bi tudi za ljudske šole se kaj zmenili in naše učiteljsko društvo podpirali. Želja ta je res opravičena.

Med govorom g. Močnika pride svitli knez gosp. Metternich, prvi vladni svetovalec, kot namestnik deželnega predsednika, zbrane učitelje pozdravit. V svojem nemškem govoru je izrekel veselje nad lepim številom pričujočih učiteljev, ki so lep korak v napredovanju s tem storili, da so korist združevanja in zborovanja vendar enkrat (!) spoznali.

Pri zboru je bil tudi g. Hočevar poročevalec administrativnih šolskih reči pri deželnem šolskem svetovalstvu; ta je obljubil, da bode vsako pritožbo učiteljev zastran zakasnene plače naglo in za nas ugodno rešil. Opomnil je pa tudi učitelje, naj imajo sami svoje fasisjone v lepem redu in ne bode potem toliko prepira. Na dnevnem redu je bila še volitev predsednika, blagajnika in 8 odbornikov učiteljskega društva. Za predsednika je bil zopet izvoljen g. Andrej Praprotnik in za blagajnika g. Močnik. Zbor je konečno izrekel zahvalo g. dr. Jarcu (druga gospoda, med njimi tudi dr. Bleiweis in dr. Pogačar je bila že pred odšla), da je zbor s svojo nazočnostjo počastil in vskliknil je tudi presvitlemu cesarju trikratno „slavo“.

Ta učiteljski zbor, združen z lepo razstavo učnih pomočkov je bil očitno znamenje lepega napredka kranjskih učiteljev ne samo v šolskem obziru, ampak tudi v narodnem.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 27. sept. [Izv. dop.] Naš preljubeznjivi mestni župan dr. Suppan se misli ž u p a n s t v a o d p o v e d a t i, ker mu pri advokaciji preveč na škodo gre, čeravno nima nobenega koncipijenta. To mestna govorica kot za gotovo pripoveduje. Ugiblje se, kdo bode njegov nastopnik. Dežman je vendar preveč sovražena oseba, kar celó sam čuti.

Tesarski mojster in podvzetnik Stepišnik, ki je delal most pri Krškem, je te dni nabral okoli Ljubljane, zlasti iz Štepanje vasi in iz Bazovika okrog 50 delav-

cev, s katerimi gre na Turško železnice delat. Plačal bode vsacemu 75 do 100 glđ. na mesec, vožnjo za tje in nazaj, in zraven se je še zavezal, doplačati vsacemu toliko, kolikor bi bil živež draži na Turškem nego je v Ljubljani. Vsak teh delavcev pak se je moral zavezati, da ostane s Stepišnikom vsaj eno celo leto na Turškem. Odpeljali so se te dni iz Trsta po morji do Carigrada.

Iz Dolenjskega, 26. sept. [Izv. dop.] V Šentvidu se je te dni zgodila nesreča, ktera veliko nevoljo med našim ljudstvom zbuja. Na semánji dan sta šla ob deveti uri zvečer dva žandarja mimo pokopališča. Nek mlad fantalin je baje majhen kamenček zalučil za njima. Kaj storita ta dva varha mirú in postave? Precej peteline napneta in streljata tje v en dan, tako da je en fant ranjen, ki je samó pred hišo stal, a ničesa storil.

Pričakujemo, da se bode ta dogodba, ktero sem zvesto povedal, kakor sem jo od več strani med ljudmi slišal, na tanko preiskala in da se žandarja, ako sta meje svoje dolžnosti prestopila, kakor se zdi, kaznujeta. Postava se mora spoštovati, in njeni varuhi; ali s a m o v o l j n o s t i in tacega gospodarstva, kakor v absolutičnih časih menda denašnji dan nepotrebujemo.

Da sta žandarja več storila, nego je treba in prav bilo, kaže že to, da sta potem po noči nazaj prišla s pomočjo še dveh tovarišev in dva fanta zaprla, ker jih nista več dobila.

Ostra preiskava!

Iz Dunaja, 27. sept. [Izv. dop.] Govori se, da hočejo naši novi možje šolstvo popraviti, sosebno „pruski muster“ osnovanja gimnazij preurediti. Sila je pač kajti mi vai, ki smo se učili po onem Bonitz-evem osnovnem načrtu, vemo, koliko nam je manjkalo. Bonitz, nekdanj vsegamogočen je bil dober filolog, svojim vseučilišnim učencem, sosebno talentiranim, priljubljen; a bil je velik germanec. Ali se ima zdaj na bolje ali še na slabše obrniti, kdo ve. Vsakako predsedniku Czediku mnogokaj ne upamo. Vendar že to, da sta dva moža iz ministerstva uka penzionirana, Kleeman in Tomashek, je dobro znamenje. Nam kranjskim Slovencem je zlasti Kleeman znan, hud Bachov pandur in germanizator kot nekdanji direktor ljubljanske gimnazije. — Naj slov. poslanci na Dunaji vse storé, dokler so tam in dokler prepoznó, da Slovenci vendar dobomo enkrat slovenske gimnazije.

Vse, naš rajhsrat, in posebno nemško tukajšno časopistvo kaže, da smo srečni cislajtanci prišli do novega preobrata. Govori se, da bode „kraljevski reskript“ českomu deželnemu zboru pohlevnejši, da bo dal nekoliko koncesij. Petrinov vpliv pri vladi raste. Isto tako so tukajšni Nemci pruskih zmag od dne do dne bolj pijani, tembolj, ker izgublajo tla tam, kjer so se edino veselo gibali in politično ustavoverno plesali do zdaj, v državnem zboru. — Stara „Presse“, ki je še óndan bila strašno ausgleichsfreundlich, zdaj, ko je Beust opešal s svojo mošnjo vred, piha strašno iz velikega nemškega roga ter pravi naravnost, da je Cislajtanija „last Nemcev.“ Ustavoverci se tudi tako obnašajo, da se jim vidi, da hočejo gospodariti, ali pa nič nočejo. Temu v očigled bi tudi Slovan ne smel pohleven biti. Boju do noža, — se mora z bojem do noža odgovarjati ali poginiti.

Politični razgled.

Z bojišča pred Parizom poročajo francoski telegrami iz Toursa, in sicer: 25. sept. Po zračnem balonu se je iz Pariza zvedelo, da je general Ducrot po resnem boju pri Villejeuf zunaj Pariza 19. sept. svoje trume nazaj potegnul. Desno krilo njegove vojske se je nazaj pomikalo se preveč preneglilo. Ukazano je, da se francoska krdela zberó vse v Parizu. Mobilna garda se je dobro držala. Dnevno povelje generala Trochua 20. t. m. naznanja, da je francoska artilerija sovražniku mnogo škode naredila, a graja prvi regiment Suavov (gen. Ducrota), ki so se v neredu nazaj pomaknili in velik strah v mestu naredili. Bili so ostro kaznovani. — Francoski telegram od istega dne dalje odločno pobija povest, da bi v Parizu bila needinost.

Vsi meščanje in vse stranke so junaško pripravljene vlado podpirati. — Telegram iz Toursa od 27. sept.: Prefekt iz okraja du Nord poroča francoskemu ministru: „Golob, ktereга smo bili v Parizu pustili, nam je prinesel te-le vesti: Včeraj 23. sept. je divizija Mauduy Pruse, ki so na višinah gor Villejeuf bili, napadla. Več ur je trajal boj in podpirali so ga kanoni iz trdnjav. Naposled so bili Prusi iz svojih položij tam vrženi nazaj, in naši so obdržali mesto v oblasti. Sovražne (pruske) izgube so velike, mobilni gardisti so se dobro držali. — Iz Marseille se glase francoska poročila. Mèr (župan) je razpisal posojilo 10 milijonov za vojsko. Grški trgovec je mestu ponudil 2 milijona da se pušk kupi. 551 Garibaldovcev je odšlo v Tours. — Pruskih poročil z bojišča ni. Parižani imajo nalogo Pruse pred Parizom slabiti in jih motiti, da se prehitro pred ozidjem ne utrde. To delajo Francozi, kakor se zdi, s srečo. Ker se iz Pariza le po golobih in balonih poročila v Tours mogo pošiljati, je znamenje, da je Pariz okoli in okoli obdan.

Najnovejši telegram iz Darmstadta 27. sept. poroča, da se je trdnjava Strassburg udala.

Tretja seja državnega zbora je proizvela še večjo zmešanico nego druga. Zopet so ustaverci, ki so bili že pripravljene, drž. zbor za pustiti, z enim glasom zmagali in Rechbaurov nasvet, naj se o Paskontini-jem predlogu in adresi še le razpravlja, kader se bode že o nasvetu za odloženje državnega zbora govorilo in sklenilo. Odločila sta kmeta iz zgornjega Štajerskega, ki sta zdaj z ustavoverci glasovala.

Česki dež. zbor se je na denes sešel. — Dr. Bielski je bil na Dunaj poklican. V novič se zatrjuje iz Prage, da Čehi od deklaracije ne odstopijo.

Iz Berlina dohaja novost, ki posveti, ako istino poroča, vso lumparijo nemških in francoskih Bismarkov. Po tem poročilu namreč Bazaine in Urich nista republike priznala, in se bode Napoleon na nju opiral, ko bode zopet v Parizu dal se instalirati od „svobodnega velicega“ nemštva pod Vilhelmom. V manifestu, ki izide v angleških in belgijskih (se ve tudi v nemških) listih, se bode Napoleon zglasil kot adini gospod Francoske, pred katerim se imajo „izdajalci“ zdanje republikanske vlade umakniti. Lepo tovarištvo! — Da je to vse spletko Prusov je jasno. Nemški časniki so tega veseli. —

Razne stvari.

* (Iz Ljubljane) se nam poroča: V nedeljo je prva predstava dramatičnega društva v deželnem gledališči. Prolog, petje, veseloigri: „Klobuk“ in „Na mostu“.

* (Graški škof) je cesarju razlagal, da je njegova vladikovina vsa nemška, samo na južni meji da ima nekoliko slovenskih župnij. Znano je, da se za te župnije nič ne stori in da so med temi nektere, ki so že preteklo leto prosile, naj bi se ločile od sekovske vladikovine ter pridružile labodski, a vsem komisijam kljubu denes še nimajo nobenega odgovora — od škofovskega konsistorija. Pobožni škof graški naj bi se pač vprašal, ali res ustreza svojemu poklicu, ako pušča slovenske katoličane brez prikladnih dušnih pastirjev in ali ali bi ne bila njegova vestna dolžnost iz lastnega nagiba skušati se znebiti ovac, katerih itak ne more pasti v zmyslu in duhu svojega poklica, ko bi tudi te ovce bile toliko ovce, da bi se ne oglašale, kar se pa v omenjenem slučaju ni godilo. Čudna prikazen to, da morajo ovce prosite pastirja, kje in kako naj jim dade potrebne dušne paše. „Ti pa, če moliš, moli v duhu in v resnici,“ — vse drugo je hinavstvo.

* (Iz labodske vladikovine). Labodski škof g. M. Štepischnig je bil nedavno v Gradcu, kjer se je poklonil Nj. Veličastvu cesarju. Od slednjega vprašan, kake narodnosti so verni njegove vladikovine, odgovori labodski škof čisto korektno: „Po deželi je vse slovensko, v mestih večidel nemško, a pomešano s slovenskim.“ A komaj je labodski škof prišel domu, dal je napraviti pastirsko pismo, v katerem se priporočajo

katoličanom molitve za sv. očeta. Pastirski list je pisan samo v nemškem jeziku in mu je pridét poduk na duhovščino, naj ga duhovniki po pridigi tolmačijo zbranim vernim. Mi smo že imeli toliko prilike jeziti se nad zanemarjanjem in zaničevanjem slovenske narodnosti od strani vseh posvetnih in duhovskih gosposk, da svojim čutilom ne privoščimo tú nobene besede. Samo radi bi videli obraze naših slovenskih duhovnikov, ki morajo iz svojih žepov plačevati stroške za tiskanje takih okrožnic, kader v roke dobodo to vladikovinsko nemškutarijo. Škof ima pravico stresti se vseh simpatij do ljudstva in duhovništva. To je istina. A mislimo, da ima dolžnost v nepretrgani zvezi ostati z dušami, ki so izsodene njegovi skrbi. To zvezo je naš škof sam pretrgal. Govoril bode — kakor tujec — s svojimi vernimi dušami s pomočjo tolmačev, nb. tolmačev, ki bodo z nevoljo tolmačili nemško okrožnico slovenskemu ljudstvu. Po tem pa se škofoje še tožijo, da se jim ljudstvo bolj in bolj odvrča. Kdor zaničevanje seje, naj ne upa, da bi žel zaupanje in ljubezen. — Morebiti bodo naši kmetje morali, kakor mi nekdanj v šoli za papeža moliti toliko in toliko: „Vater unser.“ Da taka molitev ne bode oblakov prodirala, to si upamo trditi, dasiravno nimamo najmanjšega žegna.

* (Učiteljske zadeve na Kranjskem) Na Kranjskem se zdaj ustanovljajo okrajna šolska svetovalstva. Učiteljski zbor vsacega okraja voli iz svoje srede dva veččaka kot zastopnika šole in učiteljev. Za okraj ljubljanske okolice in za logaški so se te volitve že vršile. V prvem okraju je bil 20. t. m. izvoljen g. Blaž Kuhar, učitelj pri Mariji D. v Polji in g. Jurij Uranič, učitelj v Preserjah. Za logaški okraj je bila volitev 24. t. m. v Planini. Izvoljeni so: g. F. Stegnar, učitelj idrijski in g. Božič planinski učitelj. Po želji komisarjevi so volili še namestnika in ta je bil g. Lapajne učitelj v Idriji.

* (Komandant v Strasburgu — Hrvat). Uhrich, hrabri poveljnik v trdnjavi Strasburg je rojen hrvašk graničar. Star je že 80 let. L. 1812. je bil ostal na Francoskem. Baje še svoj materini jezik govori.

* (Pravosodje na Slovenskem). Preiskava zaradi napada Slovencev v Novi vasi teče kakor polževa kri in se bo menda nevidoma zgubila v birokratičnem pesku. Te dni pa se je človek, ki je na sumu slovenstva, nekaj skregal in sprl z nekim nemškutar-skim uradnikom in preiskavanje se tira s hitrostjo, kakor da bi človeško društvo gorelo na vseh oglih. Justicia regnorum fundamentum?

* (Postavni čuvaji). Na zadnjem koroškem taboru je nek žandar rekel, da Slovenci družega ne zaslužijo, kakor da bi jih obesili na prvo vrbo ali da bi jih postreljali z francoskimi gostostreljkami. Kakor zdaj beremo v nemškem koroškem časniku, je to žaljenje prišlo gosposki do ušes in se bode začelo preiskavanje. Bode pač lepo preiskavanje zaradi žaljene slovenske narodnosti, kakor taci preiskavanj na kupe poznamo iz lastne vsakdanje skušnje.

* (Imenovanje). Deželni odbor štirski je imenoval g. Franca Then-a, dozda pomočnega učitelja na c. k. terezianski gimnaziji, za profesorja fizike, matematike in naravoslovja na deželni realni gimnaziji v Ptuj. Ali je novo imenovani profesor zmožen slovensčine, o tem nam ni nič znano.

* (G. prof. dr. G. Krek) bode prihodnji zimski semester na graškem vseučilišči bral v sledečih predmetih: Staroslovensko glaslo- in oblikoslovje, 2 uri na teden; slovanska literarna zgodovina od 14— 18. stoletja, 2 uri; filologično-kritične vaje, 1 uro.

* (Pravoslavni predmeti na graški univerzi). Ravnokar je izdalo graško vseučilišče zapisnik vseh onih predmetov, o katerih se bode bralo prihodnji semester. Zastonj smo v tem zapisniku iskali slovenskih prednašanj o pravniških predmetih za judicijalni izpit. Kdor je kaj upal, sme zdaj zopet enkrat biti za eno upanje siromašneji.

* (Urado). G. sodnijski pristav dr. Gestrin je v isti lastnosti prestavljen iz Ribnice v Senožeče.

* (Rožanska čitalnica) je 25. t. m. napravila veliko besedo na čast svojemu častnemu udu biskupu Strosmajerju, čigar zasluge je g. predsednik Po-

žar razlagal v jedrnatem govoru. Igrala se je Ogrinčeva vesela igra „V Ljubljano jo dajmo“. Med Igralci sta se posebno odlikovala: gospa Dolinarjeva in pa g. Raič. Po igri je bilo petje in ples. (Naš dopisnik nam oboje jako hvali.)

* (C e n i k). Iz Trsta se nam je poslal sledeči cenik:

Vagan pšenice	gld.	5.—
„ ječmena	„	2.80
„ ovs	„	2.40
„ koruze	„	3.60
1 cent fižola, fino, zelenega	„	6.50
1 „ „ ordinar, zelenega	„	6.—
1 „ „ rudeč, bobinec	„	6.25
1 „ „ „ navaden	„	5.50
1 „ „ bel	„	6.25
1 „ „ mešan	„	4.25
1 „ masla	„	52.—
1 „ masti	„	42.—
1 „ špeha	„	36.—
1 „ slame	„	1.80
1 „ sena konjskega	„	1.75
1 „ „ volovskega	„	1.80

Dunajska borska 28. septembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	57 fl. 30 kr.
Srebro	122 „ 75 „
Napol	9 „ 98 „

Listnica vredništva.

G. H. R. v Z.: Nam bode drago. Tudi bi nam bilo vselej ustreženo z manjšimi novicami iz Vašega okraja in znanja. G. — p v Zagb.: Ali ste nam čisto nezvesti postali? — G. X. y. z. v R.: Bi se bilo že zdavno zgodilo, ko bi mogli dobiti stenografične zapisnike štirskega zbora, a zdi se nam, da je šel Gradec gledé izdajanja zapisnikov v šolo k ljubljanskemu dežel-nemu odboru. Ko stvari dobimo v roke, bomo storili svojo dolž-nost: tje v en dan pa nočemo govoriti. G. ABC.: V četrtak v Celji. G. Prstav R. v Ljublj.: „Gerichtshalle“ je pač nektere-krat pod našim napisom prišla nam v roke. A nismo je hra-nili, torej Vam je ne moremo poslati. G. F. G. v S.: Za take stvari se ne more brigati „Slov, Narod“, ampak če že drugače nimate miru, obrnite se k — Urški.

Oznaniilo.

Z n. v. sklepom 5. septembra se je dovo-lilo, da se sme v Mariboru ustanoviti državna viša realka, in se je premilostivo pripustilo, da se smejo nje prvi 3 razredi odpreti 20. okt. t. l.

Od tistih, ki hote vstopiti v prvi razred državne realke, ne tirja se spričevalo ljudske

šole. Za to pa morajo napraviti sprejemni iz-pit, pri katerem se bode sledeče od njih zahte-valo: Toliko znanja v verozakonu, kolikor ga je mogoče pridobiti v 4 prvih tečajih ljudske šole, gladko branje in pisanje učnega jezika in znanje elementov oblikoslovja nemškega jezika, gladko analiziranje prosto zloženih stavkov, po-znanje načel pravopisja in interpunkcije in pra-

vilno njih rabljenje pri narekovanem pisanji, urnost v 4 glavnih računskih načinih s celimi številkami.

Kjer in kedaj se bodo učenci sprejemali v to realno šolo, bode se natančneje naznanilo kesneje.

Mestni šolski svet v Mariboru,
20. sept. 1870.

Naznanilo.

Kdor želi zgubljeno prebavnost zopet doseči, naj se posluži brez odloga

Bernhardovega liquera

iz planinskih zelišč (Alpenkräuter-Liquer).

Ta od najizvedenejih zdravnikov priporočeni lek proti prebavni moti se dobi v zalogi lekarja Wallrand Ottmar Bernhard-a v Saleburgi in Minihovem, kakor tudi pri

Francetu Waide-u, trgovcu na Vranskem

sklenica s podukom po 70 kr. a. v.

(7)

Brez medicin in brez dijete

se zdravijo, oziroma zlajšujejo vse nervozne bolečine s pomočjo

glavno-therapeutičnih aparatov,

edinih, ki res zbujaajo galvanični tok v telesu (nosijo se vedno na telesu) in čijih intenzivnost za-dostuje, vodo razdeljevati.

Poroki smo, da ti aparati storé svojo dolžnost in prosimo, naj se ne stavijo v eno vrsto z navadnimi reumatičnimi verigami in enakimi priporočbami, ki so vsemu velikemu kričanju kljub brezuspešne in nerabljive in na kterih se ne dá dokazati najmanj elektricitete.

Naši aparati, edini rabljivi te vrste, gotovo **takoj odpravijo glavo- in zobobol. najtrdovrat-nejše kašljanje v eni noči, reumatizmus, želodčni krč, bolečine v telesu, vratu, hrbtu in prsni, bo-denje protinsko in druge bolečine v kratkem času.**

Galvano-therapeutični aparati se izdelujejo v treh velikostih, za otroke po 3 tolarje, za odrasčene po 5 tolarjev, in posebno močni za odpravljanje trdovratnih bolečin po 7½ tolarjev. Pošiljamo jih takoj, ako se nam dološlje zaznamovana svota. Dopise prosimo frankovane.

Adolf Goldstein & Comp. v Berlinu, Fürstenstrasse 22.

[6]

Papirji, obiskalnice, pečati in druge pisne priprave,

najbolje blago po sledeči preniški ceni.

Geslo kupčije: Tudi za malo denarja se lahko kupi dobro blago.

Francoski papir za pisma

v katero se zastoj vtisne vsako ime, črke in krome.

100 listov osmike, fini, beli	gld. — kr. 45
100 „ angl. rebrastega ali liniranega	„ — „ 65
100 listov rebrastega v vseh barvah	„ — „ 75
100 listov četvorke, fini, beli	„ — „ 85
100 „ angl. rebrast in liniran	„ 1 „ —
100 listov, zavitkov, osmerke, beli	„ — „ 50
100 listov, zavitkov, osmerke, rebr. močan papir	„ — „ 50
100 listov, zavitkov, pisanih rebrastih	„ — „ 55
100 listov, zavitkov, znotraj ostekljenih	„ — „ 60
100 listov, zavitkov, za četvor-ko, rebr. močan papir	„ — „ 65

Dve lepi črki s krono v običnem barvotisku veljati na 100 listih 30 kr., za 100 zavitkov 80 kr.

100 obiskalnic

na dvojno lakiranem papirju, najfineji kam-notisk, najnovejše pismenke, 1 gl., ravno take, fineje, s črnim tiskom 50 kr.

Jeklena peresa

Regulator-peresa za vsako roko in pa-pir, 12 peres	kr. 24
12 angležkih, najboljših 12 vrst	„ 80
12 ducentov (1 karton) omenjenih vrst	„ 80
12 Aluminium-peres, proti rji zavarovani	„ 80
1 ducent kavčukastih peres, po svoje izvrstnih	„ 10
1 ducent svinčnikov, dobrih, kr. 10, 15, 25, 35, 45.	„ 10
1 ducent peresnih ročajev, kr. 10, 15, 25 30.	„ 10

Jako spretni so novi mašinski svinč-niki: ni jih treba ostriti, tudi se ne lomijo, 1 svinčnik v les vdolan 10 kr., v kost 15 kr., 1 svinč. s peresnim ročajem in nožem 90 kr., 1 kapsula s tekočino za 3 mesece 10 kr., 1 kos union-radir-gumi za svinec in tinto 5 kr.

Najlepše izrezani pečati s krasno pisavo. 1. pečat z 2 črkama s finim držalom 50 kr., krona velja 30 kr., cela imena po ceni.

Preše za visoko iztisnjeni tisk z imenom lepo delane f. 2.80, 3.50. Stampilije s kositarjevo škatljo, mastjo in ščetom 4 f. 50.

Najnovejše stampilije samooma-kalnice napravijo 1000 iztisov, ako se ma-šina samo enkrat namoči, najprikladnej za

pisarne in urade, 1 šk. z najfinijem izrezom 6 f. 50.

Nepokončljive elastične tablice za računanje po 5, 10, 15, 20 kr.

Najlepše karte za godin gratu-lacije, krasno izdelane po 5, 10, 15 kr., posebno lepe z vedno dišečo blazinico po 20, 30, 40, 50 kr.

Pisne mape

najhne, osmerne brez oprave s zaporico f. 1.20, 1.50, 1.80. Take z vso opravo po f. 2., 2.50. Zunan in znotraj umetno izdelane po f. 3.50, 4, 4.50. V veliki četvorki brez oprave po f. 1.80, 2.50, z vso pisno opravo po f. 3, 3.50, 4. Umetno izdelane po f. 4.50, 5, 5.50. Pečatne marke za pisma, ktere so za-rad svoje priročnosti, cene in varnega zapir-anja boljše, nego oblati in vosek, najlepše delo z vsakojako firmo, grhom, imenom, mo-nogramom, 500 mark po gld. 1.20, 1000 mark gld. 1.80.

Papeterije.

Lepo oskrbljen zavoj, napolnjen z raz-nimi krasnimi papirji po 25, 35, 50, 60, 80 k., gld. 1.

Praktično dober kup darilo je nova pisna garnitura iz vlitiga bronza, sestavljena iz 10 kosov: 1 tintnik, 1 peresni roč-nik, 1 peza, 2 pisna svečnika, 1 termometer,

1 ročen svinčnik, 1 škatlica za netilo, 1 obri-salo, 1 obešalo za kinč ali uro. Vse prav krasno izdelano in velja samo 3 gld.

Najbolje črtavno orodje.

1 škatlica 80 kr., gld. 1, 1.20, 1.50; 1 škat-lica popolna gld. 1.80, 2.50, 3. 1 črtavnik 30 kr., 1 cirkelj, majhen, 30 kr., velik 40 kr. Globusi po 50, 80 hr., gl. 1, 1.50, 2, 3. Škatlice s tušom, napolnjene z najlep-šimi medenimi barvami po kr. 30, 50, 80, gld. 1, 1.50, 2.

Listnice

lepe po kr. 10, 15, 20, v usnji kr. 25, 35, 50. Najfineji pečatni vosek z vonjavo, rudeč po kr. 8, 10, izvrstven v raznih barvah po 10 kr.

Novo iznajden tintni prah, kteremu je treba samo vode primešati, da se dobi najbolja leskeča tinta; škatljica po 20 kr.

Izgledi za navadne in kali-grafične vaje v pisanji dobri za učitelje in učence. 1 sešit male oblike z 12 pis. kartami velja 10 kr., 1 sešit velike oblike s 30 krasnimi pisavami 65 kr. — Izgledi hitro naučiti se risanja, najnovejša metoda, za za-četnike in diletante v različni izbiri 1 sešit 10, 15, 25 kr.

A. Friedman-u, Praterstrasse Nr. 26.